

Poštna
pavšalirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna naročnina 50 — D
mesečna 4 — „
Inozemstvo celoletno 100 D.
Posamezne številke se računajo po 1 Din
Inserati se računajo: pol str. 350 D, manjši sorazmerno. — Pri mailih oglaših beseda 25 p.

Kaj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!

Slovenski narodni program — ali nikoli več!

V stari, izživeljavi Avstriji smo Slovenci kot narod bojevali ves svoj politični boj kot bistveno ustavni boj, kot boj za spremembo centralistično — dualistično urejene države v federativno državo, v kateri naj bi dobili tudi mi svoj prostorček na solncu. Duhovno preživela Avstrija tega ni razumela, njeni posestniki so ostali svojeglavi — zato je država propadla.

Toda naši politični vodniki od takrat svojemu ljudstvu niso znali in hoteli povedati, zakaj je pravzaprav šlo. Pripovedovali so narodu, da gre danes za to ali ono šolo, za slovenski jezik v tem ali onem uradu, za most čez to reko ali oni potok, za takšne ali onakšne davščine, niso pa nikoli razjasnili politične smeri in političnega cilja naroda kot takšnega. To deloma niso niti znali. Zato je bila vsa politika, kakor je deloma še dandanes: „Poslanec N. N. je predlagal... je govoril... je interveniral... itd. To je strašna demagogija! Ne ona demagogija, ki navduši ljudi za kakšno lepo reč, ampak demagogija poneumnevanja. Vsi bi se morali zoperstaviti tej plitkosti v naši politiki!

Mi smo že na razne načine pokazali in razložili: kaj je ustava in ustavni boj. Danes so skoraj vse ustave meščansko maslo. Njih namen je vedno enak, čeprav je časih varianta različna: Vlada naj meščanstvo — ne kmet ne delavec —, ki se opira na monopol kapitala in monopol izobrazbe. Prvi in drugi monopol naj bosta le zaščitnika premoženja. Opora mu je številna birokracija, ki se sestavlja iz izobraževalnih monopolistov, katere zopet vodi na vrhvi — ponižnega kučka! — kapitalni monopolist. Vlada pa se potom parlamenta in volitev, kar vse

je navidezno demokratično, toda lažljivo do dna. Ampak v tem je temeljna zmotna vse sedanje družbe. Ona se opira na neko veliko krivico: na neizobrazbo proletarijata. Njegovo revolucijo je pokopala njegova malenkostna, nezadostna izobrazba. In bo za ta greh, ki je posledica družbe in tudi njega samega, težko trpel. Zakaj pretekla bodo desetletja, predno se bo mogel količkaj oddahnuti. Toda pride čas, ko se bo nezadostni učenček vadih na hrbtih — učiteljev. Zakaj to vemo vsi, danes peto leto po končanju svetovne vojne: da to ni bila vojna med narodi, ampak vojna buržoazij, meščanstva. Na tem ničesar ne spremeni okolnost, da so bili za vojno in njene kredite tudi ljudje, ki ne bi nikoli smeli biti za to. Toda v njih je bilo več podložništva kot pa proletarstva. Vsi tudi vemo, da je bila zadnja svetovna vojna gotovo tudi zadnji imperijalistični napor buržoazije, ki je v „premaganih“ deželah že sedaj dosti doplačala. Prihodnji svetovni revež bo treščil kapitalistično družbo ob tla. Če bo proletarijat na svoje naloge tako malo in slabo pripravljen kakor je bil leta 1918. — tedaj gorje civilizaciji in kulturi Evrope!

Na neizobrazbi svetovnega proletarijata pa je skrahirala tudi demokracija in z njo parlament, gobezdavi, neplodni parlament. V Rusiji vlada — „sovjeti“. Saj ni res! V Rusiji vlada nad dvestomilijonskim narodom komunistična stranka. Saj ni res! Tam vlada zelo mal političen klub. Ves narod molči in trpi in gleda. — V Italiji vlada fašisti, njih vodnik Mussolini brije norca iz parlamenta in njegove večine. Toda po mestih in vaseh ima svoje strankarje; „fašiste“, ki imajo pravico nositi puške in jih tudi nosijo. To je politična

stranka za našo dobo! Kdo naj vrže Mussolinija? Ljudstvo? On ima svojo oboroženo stranko, ki ga bo znala braniti. Kralj? Komu pa on zapoveda? Mussolini bo pognal tudi kraljčka s trona, če bo hotel. — V Bolgariji je Stambolijski zdramil kmetijske množice in je s pomočjo njihovih glasov prevzel vladno, legalno vladno. Prišlo je nekaj sto oboroženih ljudi ali hajdukov, ubili so Stambolijskega in prevzeli vladno. In vladajo sedaj mirno in noben kmet se ne gane. — In na Ogrskem? Hajduk Horthy z zemljiškimi baroni in grofi vlada kakor se mu poljubi. Na njegovi strani so — bajoneti. Na Češkoslovaškem vlada politična klika, a Nemčijo, to Nemčijo bo prevzel že v bližnji bodočnosti pod svoje izkoriščevalno okrilje — sindikat težkih industrijcev. Narod se je bojeval, narod bo delal in narod bo plačal vse vojne in povojne dolgove.

Kaj pa pri nas? Imamo velikosrbski režim. Ta ima na svoji strani vse attribute državne moči. Mislite, da bodo demokrati — kolikor jih je resničnih in pravih — kaj opravili? Z drugimi vred bodo pomandrani. In mi vsi se bomo še spomnili izreka: „Wer nicht hören will, muss fühlen!“ Če pravimo sedanjemu režimu, da je velesrbski, s tem še ne mislimo na srbsko ljudstvo, ki kakor tudi nobeno drugo, nima teh in takšnih last-

nosti. Toda to ljudstvo je — kakor marsikatero drugo, ne izvzemši nas samih — politično nezadostno izobraženo, socialno izredno nezadostno diferencirano ter zato izvrstno sredstvo v rokah maloštevilne kapitalistične klike, katera bogati od državne moči, pri tem malo misleč na narod in na državo, katere vodstvu in upravi bi se morale pritegniti najširše plasti ljudstva, da bi pognale njene korenike državne skupnosti na globoko in na široko.

Ob splošni tej reakciji, ki je nastopila po vsej Evropi, moramo Slovenci kot narod — ako se čutimo še kot narod!? — dobiti jasno začrtano pot v danes še temno bodočnost. „Vse za vero, dom, cesarja!“ — to danes hvala Bogu ni več naš narodni program. — „Poslanec“ N. N. je interveniral... je predlagal... itd. — to nikoli in nikdar ne more biti program kakšnega naroda, ampak kvečjemu kakšne stranke. Naš svobodni narodni in socialni program more biti le samoodločba, to je federacija v katerikoli okolnosti, kjerkoli in kadarkoli. S tem izrekom pa je ozko zvezana misel na republiko, ker gre ves svet v to smer. S tem je izrečena namreč misel prave demokracije, ljudske samouprave in moderne socialnega načela o enakopravnosti in enakoveljavnosti vseh ljudi in človečanskega pobratinstva.

Politično blato.

Glasilo jugoslovanskih nacionalistov »Orjuna« je objavilo besedilo pisma, ki ga je v pravkar minoli volilni dobi pisal bivši pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar nekemu svojemu prijatelju v Beograd, bržkone nekemu ministru, članu radikalne stranke. To pismo je ponatisnilo tudi nedeljsko »Jutro« in napisalo o njem tudi jako oster uvodni članek.

Pisma v celoti zaradi pomanjkanja prostora ne moremo ponatis-

niti, pač pa hočemo iz njega povzeti le nekaj točk in o njih spregovoriti par besed.

V pismu omenja g. Hribar med drugim, »da se mu je posrečilo za volitve nabrati par milijonov za agitacijo za radikalno stranko. — Par milijonov! Milijoni v Sloveniji ne rastejo kakor fižol. Milijoni so v Sloveniji jako redki, zlasti za volilne namene. Volitve so jako riskantna stvar. Pri volitvah je mogoča tudi zguba in propast in ne samo

LISTEK.

Kmečki punt.

Hrvaško napisal Avgust Senoa.

Naenkrat je Uršula vzdignila glavo in rekla Palffyju mirno:

„Plemeniti gospod! Reč, o kateri sva se sedaj do siteda nagovorila, je važna zelo in se tiče cele moje obitelji. Jaz vaše zakone nekoliko poznam, toda stvar je treba najprej premisliti, potem pa se tudi pogovoriti z ostalim sorodstvom. Vprašala bom svoje zetje in tudi podbana Ambroža. Več oči več vidi. Potrpite torej dotlej. Ne pravim, da ponujane pogoje naravnost odbijam, niti da jih sprejemem. Bodite med tem moj gost, poslušajte se tukaj kakor da ste doma, kakor da je cel grad vaš. Čez par dni boste lahko velemožnemu gospodu Andreju Batoru sporočili, kako smo se pogodili; ker pa imajo možje hladnejšo kri in več spretnosti, bom poverila ves dogovor svojemu zetu Mihaelu Konjskemu, ki je lani pri banu vložil tožbo. On je začel vojsko, on naj sklene mir, če je mogoče.“

„Srečen bom,“ je odvrnil z uludnim smehljajem Madžar, „če bom lahko pritisnil pečat pod spravo tako slavnih rodbin, in dobra slutnja mi pravi, da bo do mira tudi prišlo.“

„Bilo kakor koli, gospod Palffy,“ je končala gospa Uršula ostro, „to pomnite vi, in pomni naj vaš gospodar, da Uršula Heningova ne pozna šale, in če se bo v tej stvari pokazala tudi najmanjša prevara, pri božjih ranah prisežem, da bo hudo in da bo brez usmiljenja tekla kri. Sedaj pa lahko noč!“

Uršula je mahnila Palffyju z roko, on pa se je čudni ženi globoko priklonil in šel spat v sobo, ki mu jo je Ivan pripravil v zadnjem stolpu grada.

II.

Štiri dni po razgovoru z gospo Uršulo je rano zjutraj gospod Palffy pred Susjedom skočil na konja in z roko zamahnil v slovo Mihaelu Konjskemu, človeku visoke, močne rasti, ki je bil spremel madžarskega gosta do vrat.

„Zbogom, plemeniti gospod!“ se je nasmehnil Batorov poslanec, „za nekaj časa se bomo zopet videli!“

„Drago mi bo,“ je odvrnil Konjski in se resno poklonil.

„In tudi meni je milo, da se prijateljsko ločimo. Čez dva dni bom prišel nazaj in pripehljal Grgo Dombroja. Dobro bi bilo, če bi dotlej sestavili inventar.“

„Ne skrbite se zaradi tega. Bom že poskrbel.“

„Torej hvala vam in z Bogom!“ je končal Madžar in veselega lica pohitel proti Zagrebu.

Gospod Palffy ni svojemu konju prav nič prizanašal. Brez usmiljenja mu je z ostrogami gulil rebra, tako da se je videlo, kako zelo se mu mudi. Ne oziraje se niti na levo, niti na desno je drvel skozi Stenjevec, Vrabče, Črnomerec, in lice se mu je še bolj razvedrilo, ko se mu je na jutranjem nebu za gorskim obronkom pokazal stolp svetega kralja.

Močno je nategnil uzde, legel konju na vrat in še bolj pognal, tako da so ga kmetje, ki so ob vrtovih llice šli v mesto, začudeno gledali. Brezobzirno je zdirjal preko trga tridesetorice, krenil pod kapitelska vrata in se usta-

vil pred zidano kanoniško hišo nedaleč od frančiškanskega samostana. Ne da bi čakal, da mu bo kdo odprl, je brzo skočil s konja, odprl mala stranska vrata, skozi katera je vstopil vodeč konja na uzdi. Privezal ga je za stebel, pobrzel po stopnicah in odprl prva vrata.

Tukaj sta sedela pri oknu dva moža; na klopi debelejši gospod s silnim trebuhom; podbradek mu je silil izpod lica na črno kanoniško obleko in male, sive oči so veselo žarele nad velikim, širokim nosom; — poleg njega je čepel na stolu suh in bled človek, s kratkimi lasmi in pristriženimi brki. Suhač se je zdel ves zgrbljen v zemljo, od gostih obrvi ni bilo mogoče videti njegovih oči.

„Pohvaljen bodi Jezus!“ je kričnil Madžar veselo, ko je odprl vrata in vrgel svojo kučmo na veliko glineno peč pri vhodu.

„Na veke, amen!“ je odvrnil kanonik. „Gospod je treščil v moj dom kakor blisk iz vedrega neba!“

„Kakor blisk!“ se je Palffy prisrčno nasmehljaj; „ampak, prečastni gospod, zvita lisica pa ste le. Ime vam je Stipo Svesvetički, držite se prav kakor kak svetnik, pod kožo na ste polni vragolij. Kaj me niste pričakovali, kaj? Ha, ha, ha! Vi Hrvati ste se takih premetenosti menda od Turkov naučili.“

„O, ko bi vedeli, dragi prijatelj, se je nasmehnil kanonik in pomežiknil, „če ne od Turkov, pa od vas Madžarov. Vsaj vi ste mojster v tem, in enako vaš gospodar. No, pa povejte, kako ste izvršili svoj rosel in s čim vam lahko pomagam?“ Pri teh besedah je kanonik vstal, zazeהל in pogledal prišleca. Suhli tovariš se ni niti premaknil, ampak je Madžar samo po strani ošinil s pogledom.

(Dalje prihodnj.)

dobiček. Zato je pa opravičeno vprašanje: **Kdo je dal te milijone in zakaj jih je dal?**

Milijone je mogel in hotel dati prvič le tisti, kdor jih ima in drugič tisti, ki je nameraval z volilnimi milijoni »zaslužiti« nekaj novih milijonov. Kdo pa ima pri nas milijone za take namene? Nihče drugi ne kot **banke, veliki industriji in veleposestniki**. Drž. uradniki, kmetje in delavci jih nimajo.

Zakaj je dala g. Hribarju milijone na razpolago ena ali druga banka? Gotovo le zato, ker računa banka na nove milijone! Te pa bi dobila le, če pride na krmilo radikalna stranka, ki bo iz hvaležnosti dajala dotičnim bankam **razne koncesije** in jim torej omogočila različne »gšefte«, ki jih drugi ljudje ne smejo delati, ali pa da bo banka (banke) udeležena pri kakšnih dobavah in sličnih državnih kupčijah z velikanskimi dobički na račun **davčnega denarja!** To je edina možnost in edini povod, zakaj bi banke dale denar za volitve g. Hribarju na razpolago. Ta možnost in ta povod pa je kruta obsodba »državotvorne« politike radikal. stranke in zato mora vsak pošten človek v Sloveniji reči: **Ven iz Slovenije s srbijansko radikalijo, ki ne živi od moči svojih idej, ampak samo od korupcije in od izsiljenih milijonov!**

Drugi slučaj: velika industrija in trgovina. Mi vemo prav dobro, da dolguje naša država slovenskim trgovcem in industrijcem ogromne svote zlasti za vojaške dobave. So tvrdke, katerim dolguje zlasti vojaški erar kar po 20 in še več milijonov. Ti gospodje so poskušali že vse mogoče, da pridejo do svojih soldov, toda zastoj: Belgrad ne plača. Sedaj pa pride kakšen Hribar in jim namigne: Gospodje, dajte za volilni fond za gospodujočo radikalno stranko toliko in toliko, pa boste prišli do svojega denarja! — Ali se je trgovec čuditi, če poskusijo še zadnje sredstvo in vržejo še kakšen milijon v nenasično radikalno žrelo, ker upajo, da bodo vsaj na ta način prišli do svojega? Zato mi tudi trgovec tega njihovega obupnega koraka ne zamerimo bogve kaj, ker jih **razumemo** — s čemur še ni rečeno, da jih opravičujemo — pač pa je od strani »državotvorne« radikalije neodpustljiv škandal, da more pri volitvah na trgovce in industrijce s svojo nemoralno »moralno« pritisniti, češ, dajte nam denar za volilni fond, pa vam bomo plačali vse! In ta radikalija se upa javno nastopati v Sloveniji s takimi metodami pod blestečo krinko »narodnih osvoboditeljev« in »državotvorcev« in izdajati celo dnevnik v **slovenskem jeziku!** Škandal brez primere!

Kako je s sekvestri, je znano. To je kup gnoja, ki smrdi že do neba. Najprej prav po »boljševiško« pobrati ljudem njihovo **zakonitim** potom pridobljeno premoženje brez odškodnine, potem pa namigavati: Brate, daj mi milijon ali dva, pa ti bom tvoje premoženje zopet vrnil — to je brezprimerna svinjarija. Takšno je poglavje o volilnih milijonih. Neverjetna sramota pa je, da se najdejo **slovenski ljudje**, ki pri takih škandalih **sodelujejo z vso svojo uradno močjo**, samo da zadoeste svoji osebni častizeljni in morebiti tudi osebni lakomnosti. Ali obstoji naše »narodno osvobodjenje« in »ujedinjenje« v svinjarijah? Oprostite nam besedo, pa drugače ne moremo.

Poglavje o zlorabi uradne moči je ravno tako sramotno in žalostno. Iz Hribarjevega pisma je razvidno, da hoče on uradnike, ki niso izraziti radikalni strankarji, premeščati sem in tja, kakor bi vlekel fižole na »špani«, a ne po službeni potrebi. On dalje ugotavlja, da je med uradniki nekaj ljudi, ki zaslužijo disciplinarno preiskavo, pa je ne uvede, ker menda zaslužijo disciplinarno preiskavo le oni, ki niso radikalni...!

Dalje pripoveduje, da je sklical k sebi okrajne glavarje, da pritisne tudi na te, naj delajo za radikale.

Okrajni glavarji imajo veliko moč. Je na primer tukaj človek, ki bi rad postavil mlin. Za to je treba imeti dovoljenje, ki ga da okrajni glavar. Če je ta »siten«, že najde kakšen »vodopravni« vzrok, da prošnjo ali odbije ali pa vsaj zavleče, če prosilec ni — radikal! Ali razumete sedaj, zakaj je klical gospod Hribar k sebi gospode okrajne glavarje? **On jih je klical k sebi, da jim je naložil, naj ne uradujejo po zakonu in nepristransko, ampak učil jih je pristranosti, učil jih je krivičnosti, učil jih je protizakonitosti**, to vse pa v interesu »velike in močne državotvorne narodne radikalne stranke«, ki dobro plačuje in hudo kaznuje, kakor je pač kdo zaslužil v njenem interesu! In taka vlada se imenuje **kraljevska vlada**, ker se ne zaveda, kako zelo škoduje s takim postopanjem svojemu ugledu. Mi republikanci izrekamo v tem oziru gospodom radikalom svojo najiskrenejšo zahvalo. Le sejte milijone v »kraljevem imenu«, želi bomo pa mi!

Iz Hribarjevega postopanja napram uradnikom pa je razvidna vsa strašna beda našega uradništva. Reveži kot so, se neupajo upreti in se ne morejo upreti takim »visokim« željam, ker bi sicer stradali. To pa je največja svinjarija od vladne strani, da zagrozi človeku z lakoto, če se ne ukloni! **Z lakoto domačim ljudem v domači deželi!** In tudi tu je v znatni meri udeležena »državotvorna in velika in močna radikalna stranka«. Zato rečemo še enkrat: **Ven iz Slovenije s srbijansko radikalijo! Tiste »Slovence« pa, ki tako stranko podpirajo, iskreno obžalujemo!**

Da bo pa slika naše upravne korupcije popolna, naj omenimo, da tudi gospodje **demokratje** niso nič boljši. Metode, ki smo jih grajali pri radikalih, so tudi demokratom dobro znane in tudi takrat, ko so bili demokratje na vladi, je pravica spala kakor polh sredi zime. Tudi takrat so se delile bankam koncesije, tudi takrat so bile državne dobave plačane ali pa tudi ne, kakor je pač veleval strankarski interes, in tudi takrat so igrali v strankarsko-denarnem oziru razni sekvestri velevažno vlogo. »**Demokratsko jedro** je namreč ravno tako **belgrajsko-cincarsko** kakor je **radikalno jedro belgrajsko-cincarsko**. Razlika med obema »patronoma je samo ta, da eden dere in guli in slepari ljudi pod blestečo krinko »jugoslovanstva«, drugi pa v znamenju **velesrbstva**. »Državotvorni« so seveda eni in drugi, ker brez državne blagajne bi poginila oba zlahtna brata kakor garjev pes za plotom.

Zato pravimo: **Politična svoboda je lepa stvar, a še lepša je moralna svoboda! Dokler ne bomo zlezli iz tistega političnega blata, v katero so nas pahnili i radikali i demokrati, ne bo prave svobode!**

Edino sredstvo pa, da pridemo zopet do prave svobode, je **osvoboditev od kvarnega vpliva belgrajske cincarije**, kar je mogoče doseči le, če dobimo svojo politično neodvisnost, za katero je edina garancija zveza balkanskih republik. Kdor pa se hoče pogrezati v politično blato, naj se pogrezne sam. Slovenci smo za to predobri in zato hočemo iz blata ven.

Omeniti moramo pa še eno okolnost: Kaj pa, če je pismo g. Hribarja — ponarejeno? To namreč ni nemogoče. Če je temu tako, je to nov dokaz, kako globoko smo že zabredli v balkanizem, in to ne najmanj po zaslugi velikega dela hlapčevske in duševno popolnoma onemogle in nesposobne slovenske »inteligence«, ki je največja škoda na našem narodnem telesu. Nedavno smo sicer nekje brali, da kmetje brez »inteligence« ne morejo nič, in da je »inteligence« poklicana narod voditi. To je vse res. Toda taka »in-

teligenca«, kakor je danes 90 procentov slovenske »inteligence«, več škoduje kakor koristi in slovenski kmet naj si vsakega »inteligenta« devetkrat in desetkrat ogleda, predno mu bo — nasedel.

Če pa je pismo pristno, se moramo zopet vprašati: Kako pa je moglo priti v demokratske roke? Da bi ga bil dal adresat sam na razpolago demokratom, je malo verjetno. Moralo je torej priti v demokratske roke ali potom navadne tat-

V znamenju „sporazuma“ — Radičev govor.

Sedanja radikalna vlada je dolgo govorila o potrebi sporazuma med Srbi ter Hrvati in Slovenci. Dokler še ni bilo volitev in dokler je bilo radikalov strah, da pride Radič v parlament — mogoče delat, mogoče pa tudi nekoliko nagajat — so se radikalni zastopniki vozili v Zagreb in lazili okoli Radiča kot mačke okrog vrele kaše ter govorili mnogo o »sporazumu«. Danes pa, ko se čutijo dovolj močne na vladi, so pokazali svojo pravo barvo in svoje prave namene.

V nedeljo je objavila »Samouprava«, glavno glasilo radikalne stranke v Belgradu, uvodni članek, ki napoveduje Radiču boj na nož. Radiča kar naenkrat dolže, »da dela proti državi, da ruje proti državni skupnosti, da seje sovražstvo med plemeni našega naroda in kali mir in red v naši državi.«

Zato so prepovedali Radiču vse shode in ga postavili pod »zakon o zaščiti države« ali pod takozvano »obznanje«.

In zakaj vse to? Zato, ker zahteva Radič republiko, ker zahteva **federativno ureditev države!**

Po belgrajskem naziranju torej republika ni »država« in federacija tudi ni »država«! Republikanska Francija ni država in Zedinjene države v Severni Ameriki niso država!

Iz ukrepa belgrajske vlade je jasno razvidno kaj in kako misli Belgrad: Kdor ne pade pred Belgradom na kolena in se brezpogojno ne pokori belgrajskim zapovedim, ta **ruši državo (?)**, kajti »država«, to je po belgrajskih nazorih radikalna stranka in radikalna vlada...

Daleč smo prišli s svojo toliko slavljenjo »svobodo«, jako daleč...

Radič seveda ni ostal dolžan odgovora. V nedeljo je imel v Zagrebu govor, na katerem je rekel, kakor poroča ljubljansko »Jutro«, med drugim tudi sledeče:

»Danes smo videli, kaj znači narodno edinstvo. Današnji dan pomenja popolni prelom z belgrajsko gospodsko politiko. Nam je vse sporazumevanje samo škodovalo. Od danes naprej nočemo z Belgradom ničesar skupnega. Belgrad hoče vojno, imel jo bo z onimi, ki se borijo z mirom. Oni v Belgradu ne morejo dobiti niti našega piščanca, kje neki naše duše. Čaša se je prelila, odslej bomo govorili le hrvatskemu narodu in preko njega Evropi. Vsako »sporazumevanje« je danes pokopano.

vine, ali vsled zlorabe uradnega zupanja, ali pa je pismo kdo odprl na pošti, ga prepisal in dal javnosti. Pa naj se je to že zgodilo tako ali tako, vsak izmed omenjenih načinov je nov škandal in nov dokaz, da stojimo že globoko v moralnem razpadu, kateremu mora slediti neizogibno tudi še neki drugi razpad, če ne bo ljudstvo samo pravočasno pognalo vso to moralno okuženo svojat tja, kamor spada — na gnoj.

Nato je Radič primerjal Srbijo z Azijo. »Evropa se nikoli ni mogla izmiriti z Azijo, ki je dajala džingiskane. Evropa pa pomeni svobodo in red. Imovinska pravna zavest je iz Evrope stvorila rezervoar prizanesljivosti in kulture. Belgrad tega ne ve.« Srbija je Hrvate oropala. »Ban Paleček je v »Narodnih Novinah« s tremi vrsticami oglašil, da vsa naša hrvatska zemaljska imovina postane državna. Zakaj ni razglasil, da sme njegove spodnje hlače nositi Pribičević? Toda v naših blaginjah je takrat bilo 250 milijonov, a kje so naši gozdovi in ostalo?« Srbija je nekulturna. »Ko je Napoleon uničil Nemčijo, je Prusija osnovala vseučilišča in uvedla splošno šolsko obveznost. Tako je Nemec odgovoril nasilnemu Francozu. Fichte je takrat pisal govore na nemški narod. Vsi prepore, tudi naš ilirski, so osnovani na Fichtejevih načelih. Toda Srbi tega ne razumejo...

Belgrajska vlada ni nikoli bila tako osamljena, kakor danes. V velikem svetu vsi želijo mir, oni v Belgradu pa rožljajo s sabljo in jih je Anglija morala prijeti za ušesa. Moralna propalost tam doli je strašna, pomevne in tatvine strašne. Ampak v Evropi ni mogoče krasti in biti ugleden.

V Belgradu mislijo, da je v Zagrebu mogoče ono, kar se je zgodilo v Sofiji. Mislijo ubiti neke Radiča, temveč zamoriti tudi hrvatski seljaški pokret. Toda seljaški pokret pri nas ne bo končal tako, kakor na Bolgarskem. Naša ideja se širi celo na Madžarskem in je Bethlen nedavno v tajni seji parlamenta govoril, da je treba preprečiti širjenje Radičevih idej. In Daskalov sam je izjavil, da je Radič na Bolgarskem bolj poularen, kakor on in Stamboljski.

Angleški odposlanci mi pravijo, da smo Hrvati zanje važnejši kakor Kemal paša in da je zanje jasno, da je Hrvatsko treba napraviti za bazo evropske mirovne politike. Ko se Anglija poprime posla, se bo vprašalo samo, kdo je moralnejši za vlado. Mi in Srbi smo dva sveta.

Naš seljak ima interes za javne posle. Švehla, vodja češke seljaške stranke tega ne razume, in je nekega našemu poslancu rekel: pustite politiko in pojdite v Belgrad zahtevati ceste, ki jih rabi seljak. Naš poslanec pa je odgovoril: Naša pot v Belgrad bi pomenila, da smo dvignili obresti, izgubili pa glavnico. Pot v Belgrad bi pomenila negacijo hrvatske suverenosti. Republika pomeni veliko familio, to pa je danes ves hrvatski narod. Živela Hrvatska!

Misli.

Prej so nam tujci odjedali najboljše kruh, sedaj jih nadomešča peščica domačinov, ki jim služi narodna država kot molzna krava. Razlika je v tem, da je bil prejšnji kapital v marsičem civilizatoričen, dasi nam je škodoval narodnostno, a sedanji vojni kapital novincev, ki ni pridobljen ne z ročnim, ne z umskim delom, nastopa z odurno bahavostjo in razuzdano potratnostjo v veliki večini brez smisla za višje svrhe in brez koristi za na-

rodnost, ker razširja telesno in duševno propadlost. A kaj je narod brez npravnosti? Pobeljen grob...

Lončar, Politika in zgodovina.

Kulturno smo Slovenci. To je naša dediščina po prednikih, ki jo moramo čuvati in spopolnjevati, ako nečemo, da zapademu mrtvilu. Slovenstvo je izhodišče za vse delo, ki ga opravljamo v raznih panogah človeškega prizadevanja.

Lončar, Politika in zgodovina.

Boj proti alkoholizmu.

Alkoholizem spada med socialne bolezni naše dobe kakor jetika in spolne bolezni. Posebno na Slovenskem postaja alkoholizem

naravnost narodna bolezen, ki preti, da nas uniči, ker smo majhen narod; zakaj mi zapijemo milijardo na leto...

Dne 24. junija t. l. se je vršil v Ljubljani kongres treznosti, ki je sklenil, da začne z združenimi močmi boj zoper alkoholizem na vsej črti. Po pravici je dejal predsednik „Svete vojske“, duhovni svetnik Janez Kalan, da se gospodarsko, socialno in npravno vprašanje ne more reševati brez boja proti alkoholizmu. Povedati je treba pri tej priliki, da nastudizakono-

dajna avtonomija Slovenije ne rešisama nasebi, ako ne bomo delali, t. j. trezno živeli. Boj zoper alkoholizem, ki nas ubija gospodarsko, telesno in duševno, ki nas posirovlja in spravlja v zločinstvo, je za Slovence pravi narodni boj, oziroma pogoj in sredstvo za dosego pozitivne notranje preuredbe v državi. Dr. L.

Dnevne vesti.

Hrvaške »republikanske« zastave. Kakšne so te zastave? Hrvaška republikanska zastava je taka zastava kakor vsaka druga: Obstoji iz lesenega droga, ki je navadno pobarvan s hrvaškimi narodnimi barvami, in pa iz neke gotove količine belega, modrega in rdečega blaga, tako kakor hrvaška narodna trobojnica. Na teh zastavah imajo različne napise n. pr. »Vera u Boga i seljačka sloga« in podobne. Mogoče da imajo kje tudi napis »Živela republika«, kar pa gotovo ni prav nič nevarnega. Doslej vsaj še nismo slišali, da bi bile hrvaške barve ali pa kakšni napisi koga ugriznili ali pa kakšno državo podrli. Tak strah navdaja samo velikega in neustrasnega »narodnega borca« (nekateri ljudje radi zamenjajo črko »b« v besedi »borac« z neko drugo črko, bolj iz sredine abecede) g. Svetožara Pribečevića, ki je po poročilih hrvaških listov opozoril v posebni avdijenci samega kralja, kaj mu preti od barv in od napisov, vsled česar je seveda vlada takoj nevarne barve in napise prepovedala. — Škoda, da g. Pribečević tako redko prihaja v Ljubljano. Na raznih »javnih« mestih bi videl lahko še vse drugačne napise kot so hrvaški, pa vendar Ljubljana še stoji in država tudi.

Zakaj je sporazum med Srbi in Radičem nemogoč. Zato, ker je Radič prenesel svojo agitacijo tudi v Bosno in Hercegovino ter pri zadnjih volitvah dosegel, da Srbi v Bosni niso dobili večine, ampak Hrvatje in tisti muslimani, ki se odločno priznavajo za Hrvate. To je belgrajsko gospodo strašno spekle. Pozabiti namreč ne smemo, da so belgrajski politiki od avstrijske okupacije Bosne pa do svetovne vojske razmetali ogromno denarja, da so mogli širiti po evropskih časopisih članke, razprave itd., ki naj bi dokazali, da je Bosna čisto srbska dežela, brez Hrvatov in drugih primeš. Sedaj pa kar naenkrat številke, ki govore in dokazujejo čisto nekaj drugega in to še celo pod upravo in pod srbskim gospodstvom! Zadnjih volilnih rezultatov v Bosni belgrajska vlada Radiču ne bo nikdar pozabila in zato tudi sporazum med Radičem in Srbi ne bo zlepa mogoč. Razun, če bi Radič Bosno popolnoma prepustil Srbom in tam prenehal s svojo agitacijo.

Na pošti odpirajo pisma. V belgrajskem parlamentu je povedal vodja bosanskih muslimanov dr. Spaho, da obstoji v naši državi kljub »svobodoumni« in »široko-grudi« in »demokratični« vidovdanski ustavi in kljub posebnim zakonom in naredbam še vedno pisemska cenzura, to je, da pošta sama ali pa na pošto komandirani ljudje odpirajo pisma, zlasti pisma onih oseb in na one osebe, na katere ima vlada svojo »piko«. Tako je povedal dr. Spaho med drugim, da so nekateri njegovi prijatelji dobili njegova pisma s cenzorjevim dostavkom: Laže! — Res, lepo »svobodo« smo doživeli, prav tako, kot so jo imeli pred vojno na Ogrskem, ki je »slovela« po vsem svetu kot najbolj nazadnjaška država. Ko je v znanem veleizdajniškem procesu Friedjungovem nekdo omenil odpiranje pisem, je dunajski sodnik vprašal kot pričo zaslišanega bivšega hrvaškega bana grofa Pajačevića: »Ali je kaj takega mogoče?« — Na kar je grof Pajačević odgovoril: »Nemogoče to ravno ni!« — In ves svet se je takrat zgražal nad takim škandalom (Primeri knjigo: Die

südslawische Frage im Habsburgerreiche. Napisal Seton Watson). V revoluciji l. 1848. so se takratni bojovníki za svobodo silno borili za pisemsko tajnost, ker so znali svobodo ceniti; naši današnji »bojovníki za svobodo« pa — pisma odpirajo! Bog se usmili nas in razmrcvarjene »svobode«! Od same »svobode« že kmalu ne bomo več vedeli, kaj in kakšna je prava svoboda!

Modar minister. Ko so v parlamentu nekateri govorniki opozarjali finančnega ministra Stojadinovića, da se bodo njegovi načrti z novimi zvišanji davki izjalovili, je rekel: »Zakaj pa? Tisti, ki ne more plačati, itak ne bo plačal!«

Zvišanje uradniških plač. Kakor pripovedujejo »potniki iz Caribroda«,... že prihodnji teden.

Prav imajo! Nekateri listi so poročali, da neki hrvaški poštarji pobirajo dvojno pošto pristojbino: Eno za državo, drugo zase. — Prav imajo. Živ ne gre nihče rad v zemljo. Če imajo uradniki v Srbiji »pravo«, da pobirajo za vsak rešen »akt« od strank svoj »bakšiš«, naj ga pa še pri nas. Drugače itak ne morejo živeti. Kakšen ugled bo imela potem država in državna uprava, je pa drugo vprašanje. Najbrž takega, kot ga že ima... Zgube torej ne bo.

Naša vlada. V parlamentu so te dni razpravljali o novem vojaškem zakonu. Pri tej priliki so nekateri poslanci predlagali, naj posebni odbor, ki je bil izvoljen za prenos novega zakona, ostane stalno, da bo nadzoroval gospodarstvo vojaške uprave. Vsaka poštena vlada, ki ima čisto vest in snažne roke, bi bila zadovoljna, samo da se odgovornosti znebi. A kaj je rekla belgrajska vlada? Ona je rekla: Ne! Tako je rekla zato, da bodo razni vladni podrepaši še dalje »zaradili« pri raznih dobavah in bogateli na račun države. — Po vseh modernih državah imajo dalje stalne odbore za vnanjo politiko, samo pri nas ne. Tudi v tem oziru vlada vé, zakaj takega odbora ne mara. Če bi bilo treba n. pr. takemu odboru predložiti vse hrzjavke, ki jih pošiljajo naši »diplomati« v Belgrad, bi odbor moral biti sestavljen skoro iz samih valutnih »strokovnjakov« in carinskih posredovalcev. Vse take stvari naša vlada prav dobro vé, ampak to ji nič ne stori. Nekoliko sram je namreč lahko samo kulturnega človeka, zamoreci hodijo pa nagi okrog, pa jih ni prav nič sram.

Kam gredo milijarde? Za armado gredo, za armado. Nedavno se je mudil v Belgradu general Le Ronde, ki se je z našim generalnim štabom dogovoril, da potrebuje naša država ne samo močno armado na kopnem, ampak tudi močno mornarico, zlasti mnogo torpednih rušilcev in podmornikov. Od generala Le Ronde so zahtevali, naj posreduje pri fancoski vladi, da dobi naša država potrebni material za te drage predmete iz Nemčije na račun vojne odškodnine. Tako poročajo razni listi. Za armado je torej in bo denarja vedno dovolj. Za druge stvari ga seveda ni. Kaj pa nam je treba šol, bolnišnic itd.? Glavno je, da imamo močno armado in »liferacije« za armado, zlasti »liferacije« v inozemstvu, ker take belgrajski porodici največ neso.

Batine pri vojaki. Parlament razpravlja ravnokar novi vojaški zakon. Neki poslanec je pri tej priliki zahteval, naj se sprejme v novi zakon določba, da bi bilo pretepanje vojakov v armadi prepovedano. Radikali in demokrati so ta predlog

odklonili. Zato bodo vojaki lahko še dalje prejeli »batine«.

Človekoljublje. V Mariboru je zaprt v vojaškem zaporu neki oficir, Srbin, in sicer že 3 mesece. Zaprt je zaradi neke sumnje, brez dokazov. Ta oficir ima rodovino, a ni dobil že dva meseca niti ficka plače. Kako postopajo z njim v zaporu, ni težko uginiti. Tako poroča belgrajska »Tribuna«, ki jo vsak lahko bere v ljubljanski kavarni »Evropa«. — Če se tako postopa z oficirji, in sicer s srbskimi, kako se mora goditi šele vojakom, in celo onim, ki niso Srbi, če jih nesreča zanese v zapor?

Državotvorne zastave. Ljudje imajo navado, da si radi postavijo v znak skupnosti kakšen vnanji znak. Tako n. pr. nosijo člani raznih društev svoje posebne znake, da se takoj med seboj spoznajo, da so istega mišljenja. Druge vrste vnanji znaki so razne zastave. Tako so Nemci pred vojno postali kar »divji« od same navdušenosti, če so kje zagledali črno-rdeče-rmeno zastavo in mi Slovenci nismo bili nič boljši pri pogledu na belo-modro-rdečo barvo. Navdušenje ima torej svoj izvor v zastavah. To spoznanje je dovedlo tudi razne državne oblasti do tega, da so si izmislili razne državne zastave, ki naj navdušujejo ljudi za dotično državo. Po svetu je pa mnogo »prevratnih elementov«, ki državnih zastav ne cenijo posebno visoko. Takih prevratnih elementov je mnogo tudi v Črnovcih, v glavnem mestu Bukovine. To deželo so dobili po vojni Rumuni. Toda Črnovčani niso z Rumuni iz »Velike Rumunije« nič kaj zadovoljni in zato tudi niso hoteli ob »velikorumunskih« praznikih razobešati državnih zastav. Tu so pa slabo naleteli. Državna oblast, ki jo zastopajo v Črnovcih sami »Velikorumuni«, je kratkomočno ukazala, da morajo Črnovčani ob državnih praznikih razobešati državne zastave. Ukaz je ukaz — so rekli Črnovčani in so res začeli razobešati raz okna čisto majhne državne zastavice, da bi na ta način »kazali«, da »velikorumunskih« državnih praznikov le ne cenijo previsoko. To pa je »Velikorumune« razjezilo in zato so določili tudi, kako velika mora biti državna zastava, da postane »državotvorna«. Tako merijo sedaj v Črnovcih »državotvornost« na vatle in čigar »državotvornost« nima predpisane mere, temu pošlje gosposka sama državno zastavo v določeni meri, seveda na njegove stroške, in tako so danes Črnovce postale popolnoma »državotvorne«. — Tako beremo v nemškem »Prager Tagblattu« št. 143 od tega leta. Upamo, da bo slovenski prevod vsakomur razumljiv.

Prav jim je! Slovenski javni nametščenci imajo več strokovnih organizacij, katerih naloga je, da z združenimi močmi poskušajo doseči zboljšanje gospodarskega položaja svojih članov. Slovenska organizacija pa oni v Belgradu ni bila po volji. In začeli so se širokoustiti, kot že oni tam doli znajo, da je treba vse »centralizirati«, seveda v Belgradu, in onim tam doli prepustiti glavno in odločilno besedo, češ oni bodo to stvar vzeli vse drugače v svoje roke. Slovenski reveži so visokodonečim besedam nasedli, vlada se je pa smejala, ker svoje ljudi tam doli predobro pozna. In res, ko je prišel odločilni trenutek, so belgrajski širokoustni gromovniki lepo utihnili — zakaj, bodo vedeli že oni in vlada — slovenske organizacije naj si pa kupijo zelene špegle po znanem primeru, da bodo smatrale oblanje za svežo travo. Doslej smo doživeli že pri delavskih organizacijah, koliko je dati na »centraliziranje« pod belgrajskim vodstvom, kjer gre samo za to, da pride v Belgrad denar »prečanskih« organizacij, pa vsi ti primeri slovenskega uradništva niso spametovali in ga tudi ne bodo do sedanjih izkušnjah. Zato ne moremo reči drugega, kakor da se jim godi po zaslugi. Komur ni za svetovati, mu ni za pomagati.

Prazna groznica. Glavno glasilo radikalov »Samouprava« je te dni iznašlo novo grožnjo za Slovence, češ, »vi Slovenci bodite hvaležni, da smo vas osvobodili plačevanja vojne odškodnine!« In potem namiguje, da

bi morali mi plačati vojno odškodnino kot premaganci, če bi prišli izpod Belgrada. — Na to »grožnjo« je umesten samo en odgovor: Nobena »zmagovalna« država še ni vzela premagancem tri četrtine premoženja in nobena jih še ni »osvobodila« s takimi davki kot je »osvobodila« nas znana belgrajska porodica. Avstrija še ni plačala niti ficka odškodnine, mi pa že milijarde, samo v drugi obliki. Od česa pa Srbija živi? — Med slovenskimi listi, ki so to novo »iznajdbo« belgrajske gospode hiteli ponatisniti, da nas ž njo oplaše in zastraše, je samoposebi umevno prvi in edini »Slovenski Narod«. Sam Bog ve, kaj bi bilo, če bi se radikalne stranke lotil črevesni katar?

Parlament zapustiti nameravajo poslanci Slovenske ljudske stranke in pa del muslimanskih poslancev iz Bosne. Tako so vsaj zagrozili vladi. Vprašanje pa je, če se bo belgrajska vlada na te grožnje ozirala. Pri kakšni drugi vladi bi tak korak nekaj zalegel, toda v Belgradu je to veliko vprašanje. Belgrajska vlada bo čisto gotovo rekla: »Če vas ne veseli biti v parlamentu, pa idite v božjem imenu! Mi imamo večino in vas itak ne potrebujemo.« — Po naših mislih bi bilo pa lepše za Slovence, če bi taki vladi slovenski poslanci res nekoliko pokazali roge, z uspehom ali brez uspeha, to je vseeno, ker »uspehov« itak od belgrajske vlade ni za pričakovati nobenih. Vodilna misel radikalne srbijanske vlade je namreč, da so oni zmagovalci, mi pa premaganci in na premagance se ni treba ozirati. Dolžnost premagancev je samo plačevanje in delo za zmagovalce. Zato pa tudi parlament v Belgradu ni parlament in belgrajska vlada ni parlamentarna vlada v evropskem smislu, ampak diktatura.

Novi davki. Omenili smo že, kakšne davke nam bo naložila sedanja vlada. Če se bo vlada kaj ozirala na odpor poslancev SLS proti novim davkom vsaj za Slovenijo, je zaenkrat še dvomljivo. Zanimivo pa je, kar poroča »Politika« o novem davku glede Srbije. »Politika« piše: »V Srbiji zraste na enem hektarju približno 1000 kg pšenice (10 metercentov). Deset metercentov pšenice je veljalo pred vojno v Srbiji 200 dinarjev, davek od tega pa je znašal 17 dinarjev. Danes velja deset metercentov pšenice nad 3000 dinarjev, kmet pa plača ravnokar le 17 dinarjev davka.« — Dočim torej kmet v Srbiji plača stari predvojni davek, plačuje pa kmet v Sloveniji že jako dolgo štirikratni predvojni davek, vsled tiste nesrečne zamenjave »jedan prema četiri«. Na to razliko se seveda belgrajska vlada prav nič ne ozira. Kdo pa se naj ozira na premagance?

Kaj pravi »Slov. Narod«? Poslanec Slovenske ljudske stranke Vrečko je v parlamentu nastopil proti uvedbi poštnih nakaznic v Sloveniji, ki imajo samo srbsko besedilo in še to v cirilici. Pri tej priliki je rekel, »da se bodo Slovenci odločno upirali posrbljenju«. — »Slov. Narod« pa pa piše z ozirom na »posrbljenje«: »... skupna država, s skupnimi jezikovnimi določili, s skupnim uradnim štvom itd. je velika dobrina.« (»Slov. Narod«, 26. t. m.). — Ali bodo veseli Slovenci na Koroškem in v Italiji, ko bodo to modrost brali! Tem bodo Nemci in Lahi vedno lahko kazali »Slov. Narod« od 26. t. m. kjer stoji črno na belem, da je skupen (nemški ali laški) jezik velika dobrina... Tako daleč pripelje človeka slepo hlapčevanje pred Belgradom.

V znamenju »sporazuma« je vlada prepovedala Radiču javno zborovanje, ki bi se bilo imelo vršiti v nedeljo 24. t. m. Zopet dokaz, kako prav smo imeli mi, ko smo pisali, da »sporazuma« nikdar ne bo, kajti kdor ima v svojih rokah policaje, žandarje, armado in blagajno, kot jo imajo danes v rokah radikali, ni tako neumen, da bi svojo moč in oblast brez fizične ali moralne sile (t. j. brez revolucije ali pa brez volilnih zmag) dal komu drugemu iz rok ali pa jo s kom drugim delil.

Politika rumunske kraljice. Pod tem naslovom priobčuje zagrebški

list „Obzor“ naslednjo notico po belgrajski „Pravdi“: „Po poročilih iz Bukarešta so rumunski politiki v velikih skrbih zaradi tega, ker se rumunska kraljica zelo vmešava v njeno politiko. Rumunska kraljica je namreč nedavno objavila nekaj člankov v velikih angleških listih s svojim podpisom. Zato trdijo nekateri rumunski listi, da zastopa rumunska kraljica „angleško“ politiko v Rumuniji (t. j. politiko, od katere bi imeli Angleži več koristi kot Rumuni sami). — Tudi pri nas v Jugoslaviji, nadaljuje „Pravda“, obstojita v merodajnih krogih dve struji. Eni so za „angleško“ politiko, drugi pa za „francosko“. — Kakor je iz te

notice razvidno, je v Belgradu vse samo „kšeft“. Gre vedno za to, da se nas prodaja. Ali Francozom ali Angležem, to je vseeno, samo da ne. Nikomur pa ne pade v glavo, da bi delal lastno politiko, ki bi koristila nam in ne tujcem. Taka politika bo namreč mogoča šele takrat, ko bomo imeli na Balkanu zvezo balkanskih republik. Zato se pa take zveze tako zelo boje oni, katerih „kšefti“ bi bili takrat končani, kar je zopet en dokaz več, kako zelo je taka zveza balkanskih republik (balkanska republikanska konfederacija) potrebna.

Listnica uredništva. Gospod E. P. Novo Mesto: Nič.

Gospodarstvo.

Strokovno šolstvo.

(Konec.)

Pride konec vojne in ž njo vendarizem. Šola se zapre. Zapre zato ker je nemška. Poslopje stoji par let prazno, le nekaj strank stanuje notri začasno. Izgine dragoceno orodje, ki je vredno toliko denarja, da bi ga zdaj težko nakupili. Izgine les, ki se je rabil za podelavo in bil doma v tujih deželah, da bi ga danes sploh ne mogli dobiti niti za denar ne.

In ko so dolgo premišljali, kaj storiti s stavbo na smrt obsojene šole, so jo določili za mlade korigende, ki so v prisilni delavnici v

Ljubljani. Predelavati so jeli in predelavati; pa ne v sezoni, ampak po zimski, ko ima Kočevje sibirski mraz. Treba je bilo zidati pri luči, po noči so žarele globoke ponve koks, da ni malta zmrznila. Težki denarji so se porabili za nič. Ker s poboljševalnico ni bilo nič, so po dolgem oprežovanju rajno šolo naravnili s slepci. Kdo zna, kaj še vso to šolo čaka.

Pravijo, da je v kočevski okoličini lesa, da ga izlepa ne bodo izsekali. Doma ga samo na surovo obdelajo, sežagajo v deske, spremene

v oglje; to gre daleč v Italijo, celo v Spanijo in Barcelono. Ker se je odpravila šola za lastno obrt, so domačini prisiljeni, da opravljajo najtežja dela: da v gozdih sekajo, iz gozda vozijo, da opravljajo nevaren posel na žagah, da hlude in deske skladatajo v vagone; da kuhajo oglje, da ga črni, sajasti in zamazani vozijo na štacijo in ga spravljajo v tržške vagone. Fino obdelovanje slovenskega lesa je prepuščeno tujcu.

Slovenec, domačin je obsojen, da ostane težak, da je vedno v nevarnosti, da mu težek les ne stre prstov, ne zlomi roke in noge, nakar postane berač.

Dolžnost mož, ki imajo kaj srca za svoj narod in kaj moči pa veljave, je poskrbeti, da se da kočevskemu okraju nazaj šola za lesno obrt, da se izpopolni z oddelkom izdelovanja suhe robe in ribniške. Dolžnost vlade je dati strokovne šole po gori navedenih zgledih visoko kulturnih držav; tam strokovne šole množe, odpirajo nove, starih ne zapirajo in davijo. Ali naj bo domačin samo hlapec, bogatinov? Zakaj naj ne postane namesto težaka, oglarja, sekača — mizar, kipar, rezbar, strugar? S strokovno šolo se dvigne kulturna stopnja. Z njimi se razbremenijo srednje šole; iz njih se izločijo oni, ki imajo dovolj naravnih zmožnosti in sposobnosti pa veselja za strokovno šolo, kjer bi se odlikovali. Srednja tehnična šola v Ljubljani s to decentralizacijo ne bo nič zgubila. Domačin, ki ne more sina šolati v Ljubljani, bi ga šolal lahko v Ko-

čevju; in zato ima pravico, ker ravno tako plačuje kot vsak drug. Vsi domačini od obrtnika doli do Kolpe in Fare in Otilnice bi se morali vzdigniti, da dobe nazaj šolo, ki je brez prevdarka bila odpravljena, strokovno šola za lesno obrt, ki je bolj potrebna kot katera koli druga.

Čevlji z znamko „Peko“ domačih tovarov Peter Kozina & Ko. so priznani najboljši in najcenejši. — Dobite jih povsod. Glavna zaloga: Ljubljana, Breg štev. 20, na drobno Aleksandrova cesta št. 1.

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA

ima stalno v zalogi vsako množino.
Družba Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon 220.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV.
Odgovorni urednik Jože Petrič.
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Nova knjiga!

V Blasnikovi tiskarni je izšla knjiga:

Dr. Dragotin Lončar Politika in zgodovina,

ki obsega na 150 straneh pet oddelkov: A. Življenjepisi (Masaryk, Krek, Mahnič, Svetec, Susteršič in Tavčar), B. Za Jugoslavijo, C. O ustavi v Jugoslaviji, Č. O socializmu in komunizmu, D. O slovenski politiki (Zakaj smo izgubili Koroško in Primorsko). Slovenci kupujte in čitajte! Cena Din 30.—.

Valentin Vojska

pleskar in ličar,
Ljubljana, Cerkvena ulica 11.
se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela.
Cene zmerne. — Delo solidno.

Vaše blagorodje!

Kdor hoče imeti dobro slikarsko delo s pristnim blagom naj se obrne na:

Fr. P. Stare

slikarski mojster v Ljubljani
Florjanska ulica št. 16.

Teodor Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 8
se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh
kleparskih in vodovodnih instalacijskih del kakor tudi za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštne prost. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločvine.

Antikvarijat, knjigarna HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34
kupi in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

V Bohinj!

V najlepši legi ob Bohinjskem jezeru se nahaja hotel Sv. Duh s 30 opremljenimi sobami in novo vpeljeno električno razsvetljavo v sobah. Čolni in kopališče na razpolago. Izvrstna kuhinja. Postrežba točna in solidna. Cene zmerne.

Za mnogoštevilčen obisk se priporoča

Feliks Seljak, hotelir.

Pisalni stroji

in potrebščine, mehanična delavnica (popravljalnica)

BARAGA,

Ljubljana, Šelenburgova 6/I.

„LIPA“ zadruga mizarjev

z. o. z. v Št. Vidu nad Ljubljano je otvorila

svoj obrat

Prevzema vsa stavbena in pohištvena dela po konkurenčnih cenah. — Delo solidno. — Postrežba točna. Stalna zaloga mizarjskih in tapetniških izdelkov.

Berite

ravnokar izšlo brošuro „Jugosloveni, Slovani in Jugoslovani“, ki je najboljši politično-kulturni spis, kar jih je bilo napisanih po vojni. Naroča se pri upravi našega lista. Cena Din 5.—, s poštino 25 para več.

Popolnoma varno naložite svoj denar v VZAJEMNI POSOJILNICI V LJUBLJANI

R. Z. Z. O. Z.

sedaj poleg nunske cerkve
po leti 1. 1923 v svoji lastni palači ob Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo po 6% brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Vloge v tekočem računu se obrestujejo po 5 1/2%.

Hranilne vloge vezane na dobo pol leta po 6 1/2%.

Večji vezani zneski se obrestujejo po dogovoru.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 6 (tik za franč. cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekočem računu od 1. januarja 1923 po

5%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem decembra 1921 nad 110 milijonov kron hranilnih vlog in nad 1,100.000 kron rezervnih zakladov. — Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hi-poteke in v tekočem računu.